

Początki władzy ludowej w Rejowcu 1947 -1950

Obsada kadrowa w Urzędzie Gminy w Rejowcu na dzień 10.10.1948 roku przedstawiała się następująco :

Lp	Nazwisko i imię	funkcja	uwagi
1	Niewiarowski Roman	wójt	
2	Czubkowski Edward	pod wójt	
3	Sałęga Jan	sekretarz	
4	Kobielarz Władysław	zastępca sekretarza	
5	Ryb Bogdan	pomocnik sekretarza	
6	Mizgalska Czesława	pomocnik sekretarza	
7	Horyłek Irena	pomocnik sekretarza	
8	Rudzka Alina	pomocnik sekretarza	
9	Mielniczuk Maria	maszynistka	

Wykaz sporządzono dn. 2.02.1949 r.

Pracownicy Urzędu Gminy w Rejowcu . Stan na dzień 1.04.1951 roku

Lp	Nazwisko i imię	funkcja / stanowisko
1	Ostrowski Marian	Przewodniczący Prezydium GRN
2	Dymel Jan	Z-ca Przewodniczącego
3	Kobielarz Władysław	Sekretarz Gminy
4	Dederko Czesław	Kier. Referatu finansowego
5	Ciechowski Jozef	Kier. Referatu wojskowego
6	Makara Aleksander	Ref. Podatkowy
7	Mizgalski Jan	Ref. Rolny
8	Popik Wanda	Ref. Socjalny
9	Czerniak Edward	Kancelista
10	Zych Waław	Woźny

Wykaz zakładów pracy

Lp	Nazwa zakładu	Liczba zatrudnionych	dyrektor zakładu właściciel
1	Cementownia „ Firley „	324	dyr. Słowicki Borys
2	Cukrownia Rejowiec	249	dyr. Kukulewski Eugeniusz
3	Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska : - Gorzelnia,	7	dyr. Tycner Marian

	- Młyn	10	
4	Młyn	3	Wiercioch Tadeusz
5	Młyn	3	Danielczuk Grzegorz
6	Piekarnia	3	Wójcik Józef
7	Piekarnia	2	Szwec Władysław
8	Zakład mięsny (masarnia)	3	Rudski Władysław
9	Zakład mięsny – masarnia	4	Iwańczuk Bolesław
10	Zakład mięsny – masarnia	2	Nawrocki Franciszek
11	Zakład mięsny – masarnia	1	Semeniuk Piotr
12	Piekarnia (Stajne)	2	Portko Stanisław
13	Warsztat ślusarsko – remontowy	2	Brzomowski Władysław

Rejowiec dn.26 listopada 1947 roku.

Struktura rolna

Ilość gospodarstw w poszczególnych grupach posiadanego arealu .

Do 2 ha	2-5	5 – 10	10 – 15	15 – 20	20 – 25	25 – 50	powyżej 50 ha
650	1062	410	60	5	-	1	5

Razem gospodarstw - 2193

Wójt gminy
/Marian Ostrowski/

Obchody świąt państwowych i uroczystości :

(przypadkowo wybrane scenariusze) :

1. Święto Pracy- 1 Maja 1948 roku w Rejowcu .

(Sprawozdanie z dwudniowych obchodów w 1948 roku .)

Zarząd Gminny w Rejowcu

Os. Rejowiec dnia 3 V 1948 r.

Powiat Chełmski
L- 22/5/48Do
Starostwa Powiatowego
W Chełmie

Na pismo tamt . z dnia 20 kwietnia 1948 roku L. S . Pol. 10/1 / 48 w sprawie obchodu „ Święta Pracy „ 1 Maja 1948 r. Zarząd gminy donosi , że na terenie tut. Gminy odbyły się następujące uroczystości związane ze „ Świętem Pracy „ dnia 30 kwietnia o godzinie 18 – tej capstrzyk / pochód przez

miasto do remizy strażackiej , gdzie Przewodniczący Gminnego Komitetu Obchodu Święta zagał zebranych Ob. Rosiński /.Dzieci szkolne wykonały różne pieśni i deklamacje dotyczące Obchodu Święta 1 Maja .Odśpiewaniem Roty Konopnickiej I – sza część uroczystości tego dnia po uprzednim wygłoszeniu referatu przez Przedstawiciela P.P. R . ob. . Janika , akademię w remizie zakończono o godz . 20 – tej po czym na rynku w Rejowcu zapalono beczkę z materiałem palnym ¹, który tlił przeszło pół godziny a przy którym młodzież szkolna wykonała wiele pieśni o znaczeniu „ Święta Pracy„ . Odśpiewaniem hymnu Jeszcze Polska nie zginęła , uroczystość tego dnia zakończono o godz. 21 – szej 30 – ści .

Udział w uroczystościach wzięły : młodzież szkolna szkoły podstawowej w Rejowcu , harcerstwo , straż ogniowa , związki robotnicze , partie oraz niezorganizowani . Ogółem wzięło udział około 1 500 mieszkańców .

Dnia 1 – Maja .

Gminy Komitet Obchodu Święta 1 – szo Majowego 1948 r. ustalił porządek obchodu jak następuje :

I.

godz. 10 –ta zbiórka wszystkich organizacji jakie na terenie gminy istnieją na rynku w Rejowcu w/g jak niżej i stawili się:

1	Orkiestra Cementowni „ Firley „ w składzie -	26 ludzi
2	Straż ogniowa z Cementowni „ Firley „ ze sztandarem -	30 ludzi
3	Straż pożarna ochotnicza z Rejowca -	32 ludzi
4	Straż pożarna ochotnicza z Niedziałowic i Al. Niedziałowskiej -	36 ludzi
5	Straż pożarna z Cukrowni Rejowiec -	36 ludzi
6	Straż przemysłowa Cementowni „ Firley „ -	17 ludzi
7	Straż przemysłowa Cukrowni -	18 ludzi
8	P.R.W. Rejowiec -	19 ludzi
9	Pracownicy P .K .P . stacji Rejowiec ze sztandarem -	80 ludzi
10	Hufiec harcerski żeński szkoły Stajne -	40 dziewczynek
11	Hufiec harcerski żeński szkoły Rejowiec -	60 dziewczynek
12	Hufiec harcerski męski szkoły Stajne -	50 chłopców
13	Hufiec harcerski męski szkoły Rejowiec -	80 chłopców
14	Dziatwa szkolna z Rejowca -	300
15	Dziatwa szkolna ze Stajnego -	60
16	Dziatwa szkolna z Maryina -	30
17	Dziatwa szkolna z Marysina -	30
18	Dziatwa szkolna z Tomaszówki -	20
19	Dziatwa szkolna z Bańkowszczyzny -	15
20	Dziatwa szkolna z Rybiego -	20
21	Związek Zawodowy Przemysłu Cukrowniczego Cukrowni Rejowiec -	150
22	Związek Zawodowy Przemysłu Cementowego Cementowni „ Firley „ -	100
23	Robotnicza Spółdzielnia „ Drewno „ -	15
24	Gminna Rada Narodowa w Rejowcu -	17
25	Sołtysi -	21
26	Państwowe Zakłady Hodowli i Roślin Hruszów -	25
27	Niezorganizowani -	1.200

Ogółem ponad -----2.500

II.

1

Od autora - Za bezpieczeństwo palącej się beczki z materiałem łatwopalnym odpowiadał Jerzy Gruczyński Komendant Straży Ogniowej w Rejowcu .

Godzina 10,30 podniesienie bandery , orkiestra odegrała hymn narodowy . Po czym w porządku jak w I następnie odmaszerowano ulic`a Piłsudskiego w stronę na szosę chełmską , na której przygotowano zwarte oddziały do defilady , która przyjmowali Przedstaciele Gminy , Partii , Organizacji Społecznych , Spółdzielczych oraz Zawodowyvh z trybuny ustawionej specjalnie w tym dniu u bramy parku miejskiego .

Do defilady przygrywała orkiestra Cementowni „ Firley „ . Po defiladzie oddziały w zwartym szyku ustawiły się na placu na rynku , gdzie z balkonu nastąpiły przemówienia oraz recytacje młodzieży . Uroczystość zagal Przedstawiciel P .P. R . towarzysz Rosiński Marian , po czym delegaci obydwóch Partii Robotniczych z powiatu Tow. Tow. Janik i Zieliński mówili na temat „ Święta Pracy „ . Po przemówieniach nastąpiły recytacje oraz deklamacje młodzieży szkolnej . O god. 1 –sej po południu uroczystość zakończono odegraniem hymnu Państwowego .

III .

W dniu „ Święta Pracy „ podczas uroczystości na rynku oraz w czasie defilady zorganizowana specjalnie sekcja zbiórkowa , przeprowadziła zbiórkę na Wspólny Dom Partyjny , która w wyniku dała 7.345 zł.

IV .

O godz. 14 –tej po południu w salach pałacu Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej odbyła się bezpłatna zabawa ludowa , na której przygrywała orkiestra wiejska , a która cieszyła się ogromną frekwencją . Druga zabawa ludowa odbyła się w świetlicy Cementowni „ Firley „ na Morawinku .

Wójt gminy
/ Niewiarowski Roman /

2 Uroczystości dożynkowe .

Z Protokołu Nr. 14 z dnia 16.08.1950 roku posiedzenia Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Rejowcu . (...) „ Prezydium Gminnej Rady Narodowej przy współudziale Zarządu Powiatowego ZMP dokonało wyboru Komitetu Dożynkowego , dożynek gminy . Następnie zgodnie z Uchwałą Komitet ten wydał polecenie sołtysom wszystkich gromad , by każda gromada odpowiednio przygotowała sobie (się) do dożynek . Młodzież by wystąpiła w strojach ludowych z wieńcami ze zboża , a tak że by wystawiono banderę konną również w strojach regionalnych i na rowerach . Zaapelowano do sołtysów by zachęcali ludność swojej gromady , aby jak najwięcej ludzi starszych i młodzieży przybyło na dzień 20 VIII 1959 roku na godzinę 10-tą rano do osady Rejowiec na Rynek w którym to dniu maja być Gminne Dożynki , gdzie o godzinie tej rozpocznie się cała uroczystość , następnie przemarsz przez osadę do ogrodu miejskiego , gdzie pochód zostanie rozwiązany . Uzupełnieniem dalszej uroczystości będzie zabawa ludowa w ogrodzie osadzkim „ .

3 Obchody Święta Niepodległości w Rejowcu .

Wydano odezwę do mieszkańców Gminy Rejowiec o następującej treści :

Zarząd Gminy Rejowiec

Rejowiec dn.21 VII 1948 r.

Do

Obywateli osady Rejowiec

Komitet Święta Niepodległości na posiedzeniu swym odbytym w dniu 20 b.m. w Zarządzie Gminy ustalił następujący porządek obowiązujący w związku z obchodem Święta Niepodległości na terenie gminy Rejowiec :

Sobota - 24 VII 1948r.

- 1 . Capstrzyk o godzinie 20-ej na Rynku w os. Rejowiec , zbiórka wszystkich organizacji politycznych i społecznych oraz Związków Zawodowych .
- 2 . Podniesienie flagi na maszt godz. 20,05
- 3 . Odśpiewanie hymnu Narodowego
- 4 . Przemarsz do remizy Straży Ogniowej w Rejowcu
- 5 . Akademia w Remizie
- 6 . Zakończenie

Niedziela - 25 VII 1948 r.

- 1 . godzina 10-ta - zbiórka organizacji na rynku
- 2 . „ 10,55 – podniesienie flagi na maszt i odśpiewanie hymnu
- 3 . „ 11-ta – przemarsz do kościoła na nabożeństwo
- 4 . „ 11,10 – nabożeństwo
- 5 . „ 12-ta – defilada przy ogrodzie miejskim
- 6 . „ 12,30 – zbiórka organizacji na rynku
- 7 . „ 12,40 – przemówienie z balkonu
- 8 . „ 13-ta – zakończenie rozwiązanie zgromadzenia
- 9 . „ 14-ta - zabawa ludowa w ogrodzie miejskim , występ bezpłatny , orkiestra dęta do godziny 22-ej .

Za Komitet Święta Niepodległości
Wójt gminy
/ Niewiarowski Roman /

Na Święto Niepodległości przeznaczono dwa dni t.j. 24 i 25 lipca 1948 roku . W tym celu Zarząd Gminy w Rejowcu wydał specjalne Zarządzenie .

Zarząd Gminy w Rejowcu
Powiat Chełmski

Rejowiec dnia 24 lipca 1948 roku

ZARZĄDZENIE

W związku ze Świętem Niepodległości , które na terenie naszej gminy będzie obchodzone w dniach **24 25 lipca** b.r. , zarządzam co następuje :

- 1 . Obywatele wywieszą flagi o barwach Narodowych , dnia 24 lipca o godz.3-ciej po południu , flagi będą wywieszane również w dniu 26 lipca t.j. – niedzielę.
- 2 . Chodniki i jezdnie ulic , jak również krawężniki i ścieki muszą być wyczyszczone i doprowadzone do porządku i obielone .
- 3 . W dniu 25 lipca wszystkie sklepy , przede wszystkim restauracje muszą być zamknięte do godz . 14 – tej i przez cały czas trwających uroczystości na Rynku .

- 4 . W dniu 24 lipca wszystkie sklepy muszą być zamknięte o godz.18 – tej .
- 5 . W dniu 25 lipca , Obywatele posiadający balkony , przystroją je dywanami , kilimami barwami Narodowymi oraz godłem Państwowym .
- 6 . W dniu 25 lipca , Obywatele osady Rejowiec , są proszeni aby nie grupowali się na chodnikach i na balkonach swoich mieszkań , lecz tłumnym i licznym udziałem zadokumentowali Jedność Narodu i Państwa .
- 7 . Organy Milicji Obywatelskiej dopilnują wykonania powyższego zarządzenia , winnych nie wykonania powyższego należy przykładowo ukarać.

Zarząd Gminy Rejowiec
Powiat Chełmski

Wójt gminy
/ R. Niewiarowski /

4 Bieg Narodowy .

Gminny Komitet Wykonawczy Biegu Narodowego

Rejowiec dnia 24.04.1948r.

- 1 Dnia 6 kwietnia br. odbyło się zebranie organizacyjne Gminnego Komitetu Organizacyjnego i Wykonawczego Narodowych Biegów na Przełaj.
- 2 Do Gminnego Komitetu Organizacyjnego weszli :
 - Przewodniczący – Czuluk Tomasz - wójt gminy
 - członkowie – Pedziński Władysław – Przewodniczący G.R.N.
 - Przychoda Stanisław – sekretarz gminy
 - Kobielarz Władysław – zastępca sekretarza gminy
- 3 Do Komitetu Wykonawczego weszli :
 - Przewodniczący – Zając Eugeniusz – G. Kom. P.R.W
 - sekretarz - Ryl Bogdan – Gr. Rad. Ref. Wojskowy
 - kier.opieki lek. Dr Brojakowski Wsiewołod
 - kierownik finansowy Iwaniec Antoni – Samopomoc Chłopska
 - kierownik tech. Biegów Andrzejak Kazimierz – ZMW

Przykłady spraw różnych z tamtych lat :

Władza ludowa dbała o to aby do społeczeństwa docierały jedynie słuszne wiadomości .
W tym celu przeprowadzano radiofonizację miejscowości i szkół . Istniał wyraźny zakaz słuchania

rozgłośni „Radio Wolna Europa „, po drugie radio-odbiornik na owe czasy był urządzeniem, którego posiadanie nie wielu mogło się poszczycić. Zradiofonizowano w roku 1949 następujące gromady: os. Rejowiec, Kobyle i Wólkę Rejowiecką. Założono też w tym samym roku radiofonizację w szkołach: Rejowiec, Stajne i Marynin. Centralny radiowęzeł znajdował się w Rejowcu w pomieszczeniach placówki pocztowej.

Innym znaczącym wydarzeniem oświatowym w Rejowcu było otwarcie w 1949 roku Gminnej Biblioteki Publicznej², która została zaopatrzona w książki przez Radę Państwa.

Należy podkreślić, że w 1950 roku ukończono budowę pomnika przy ulicy Marszałka Polski Konstantego Rokossowskiego na wysokości urzędu gminy oraz w czynie 1-majowym założono skwerek na Rynku (placu zgromadzeń i manifestacji popierających działania władz partyjnych i państwowych)

Protokół Nr 1/50

Plenarnego posiedzenia Gminnej Rady Narodowej Gminy Rejowiec powiatu chełmskiego, odbytego dnia 31 stycznia 1950 roku w lokalu Zarządu Gminy Rejowiec. Przewodniczył ob. Krawczyk Jan – Przewodniczący Gminnej Rady Narodowej.

Porządek obrad:

Przewodniczący podaje do wiadomości, że w os. Rejowiec istnieją dwie ulice o dawnych przedwojennych nazwach tj. Piłsudskiego i Pierackiego³, które nie odpowiadają obecnemu stanowi rzeczy i z tego tytułu zachodzi potrzeba przemianowania. W związku powyższym Gminna Rada Narodowa po przeprowadzeniu krótkiej dyskusji w tej sprawie postanowiła następująco:

Uchwała Nr. 6

Gminna Rada Narodowa w Rejowcu zgodnie z wnioskiem Prezydium Gminnej Rady Narodowej z dnia 30 stycznia 1950 roku protokół Nr. 1/50 postanawia zmienić nazwy ulic w os. Rejowiec jak następuje:

- 1 – ulicę Piłsudskiego przemianować na ulicę **Marszałka Konstantego Rokossowskiego**,
- 2 – Ulicę Pierackiego przemianować na ulicę **1-go Maja**.

Uchwałę niniejszą przedłożyć do władz nadzorczych celem zatwierdzenia

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Chełmie **Uchwałą Nr.74 z dnia 6 marca 1950 roku** zatwierdziło zmianę nazw ulic w Rejowcu.

W roku 1950 Wysocki Mirosław był komendantem gminnego męskiego hufca SP w Rejowcu, natomiast instruktorka Tartakowska Celina prowadziła w 1950 roku szkolenia w gminnym hufcu SP w Rejowcu.

² Budynek wzniesiono w czasie okupacji niemieckiej na miejscu rozebranych domach mieszkańców Rejowca narodowości żydowskiej. Początkowe przeznaczenie – łaźnia miejska. Do roku 1948 zdewastowana, wymagała prac wykończeniowych (Protokół rady gminy z 22.09.1949r), po wojnie adaptowany na cele kulturalno-społeczne, następnie przeznaczono na wytwórnię lemoniady i piekarnię GS w Rejowcu. Po roku 1989 własność prywatna.

³ Pieracki Bronisław – szef polskiego MSW, zastrzelony na ul. Foksal w Warszawie 15 czerwca przez ukraińskiego nacjonalistę. Akcja kierował Ukrainiec Mykoła Łebed.

----- . -----
Bardzo silną organizację młodzieżową mającą duży wpływ na to co się działo w kwestii oświaty w Gminie Rejowiec był Związek Walki Młodych na czele którego stał Przewodniczący Zarządu Gminnego Oleszczuk Jerzy .⁴

Na jednej z sesji GRN zdecydowano o remoncie budynku łaźni w Rynku w Rejowcu oraz o reperaturze i remoncie pomp z których też korzystała społeczność szkolna . Woda z tych ujęć w odróżnieniu od innych studni nadawała się do picia bez przygotowania⁵.

Uchwała Nr 12/12/1948r.

Targowicę mieszczącą się obecnie w Rynku Rejowiec przenieść na plac koło kaszarni a dotychczasowy zamienić na skwerek .Jarmarki będą się odbywały w poniedziałek każdego miesiąca .

Na posiedzenia Gminnej Rady Narodowej zapraszano Towarzysza Dolińskiego Władysława I Sekretarza Gminnego Komitetu PZPR (z protokołu 9/49.)

Dnia 20.12.1948 roku został nabyty specjalny samochód dla straży pożarnej w Rejowcu..

⁴ Sprawozdania z dnia 15.10.1947 r.

⁵ Rynek - w 1858 roku budowę studni z pompą rozpoczął Fryderyk Miller .